

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 32 Din, pol leta 18 Din, četrt leta 8 Din. Izven Jugoslavije 64 Din. Naročnina se pošlje na upravnstvo »Slov. Gospodarja« v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — List se dopošilja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej. Tel. interurban 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Rokopisi se ne vračajo. Upravnstvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Čekovni račun poštne urada Ljubljana 10.603. Telefon interurban 113.

Voditelji Slovenske ljudske stranke se posvetujejo.

V Ljubljani so se na povabilo dr. Korošča zbrali v nedeljo, dne 8. maja člani načelstva in vodstva Slovenske ljudske stranke k važnemu posvetovanju. Ker namerava sedanja nova vlada razpustiti narodno skupščino in razpisati še tekem poletja nove volitve, je bilo posvetovanje naših voditeljev potrebno. Še iz drugega ozira je bila seja zelo važna. Ko so bili naši ministri v vladi, so se sprejeli velevažni sklepi, da se znižajo davki in takse in da se pomaga Sloveniji osobito v gospodarskem oziru (ceste, regulacije, podpore). Ti sklepi, ki so postali s finančnim zakonom in proračunom zakon, se morajo izvajati in uresničiti. Vidi se pa, da naši politični neprijatelji iz Slovenije (izdajalci) hujskajo, naj se naši sklepi ne izvajajo. Še eno drugo vprašanje nas osobito zanima: Kaj je z Italijo? Ali je res nevarnost vojske z Italijani?

O vseh teh stvarih je poročal načelnik naše stranke dr. Anton Korošec. Dobili smo jasno sliko o političnem in gospodarskem položaju. Nevarnost, da bi prišlo do vojne z južno-zapadnim sosedom, je za sedaj odstranjena. Tega poročila smo bili zelo veseli in mislimo, da deli to veselje z nami ves naš narod! Bog nas varuj kake vojske! Dr. Korošec je meseca aprila težko obolel, se je po nasvetu zdravnikov začetkom aprila odpeljal v Italijo in na Francosko, da se v tamošnjem milnem podnebnju ozdravi. Hvala Bogu, vrnil se je, zdrav te dni iz juga in nam je prinesel sedaj tudi iz Beograda zadovoljiva poročila. Vsi člani načelstva in vodstva SLS iz cele Slovenije so dr. Korošča z radostjo pozdravili, mu čestitali k ozdravljenju ter mu v imenu našega ljudstva izrazili popolno zaupanje.

Seja načelstva in vodstva je trajala od 10. do 2. ure. A naši poslanci, ki so bili do malega vsi zbrani v Ljubljani so se posvetovali še dalje do tretje ure. Napravili so se važni sklepi. Članom finančnega odbora, ki zboruje te dni v Beogradu so se dala navodila, kako naj nastopajo.

Glede političnega položaja svetujemo somišljenikom, da so mirni, ker za kako vznemirjenje ni nobenega povoda. Prosimo vse pristaje, da naj razvijajo agitacijo od moža do moža. Ako bomo imeli čez par mesecev volitve — vsa znamenja kažejo to — moramo biti v vsaki občini dobro pripravljeni. Gospodarske in finančne pridobitve, ki so jih dosegli naši ministri in poslanci v dveh mesecih, ko so bili v vladi, se morajo izvajati. Dohodnina se mora znižati za 30 odstotkov, desetak se je znižal s 1. aprilom za 33 oziroma 50 odstotkov itd. Davčna oblastva so dobila s finančnim zakonom tozadevna navodila. Finančnega delegata dr. Šavnika ne bo več nazaj. Vse to dokazuje, da lahko ohranimo mirno kri.

Na seji smo sprejeli tudi predloge za izpopolnitev strankine organizacije. Predsednik ljubljanske oblastne skupščine pa je poročal o načrtih naših samouprav. Iz poteka posvetovanj se je videlo, da je Slovenska ljudska stranka dobro pripravljena na delo, ki jo čaka v bodočnosti.

Januš Golec:

Moč kranjske molitve.

(Zagorska.)

Večkrat sem že povdarjal, da so Hrvati-Zagorci bogamolni narod in so ravno v tem oziru naravnost vzgledni. Vsako leto opravi hrvaški Zagorec dvojno romanje. Najmanjši bajtariji, ki posedajo poleg kočure ter par slogov zemlje še po en kravji rep, gredo v procesiji k Majki božji na Bistrico ter k sv. Roku v Kumrovac. Bistriška Majka božja je za dušne potrebe; kumrovski sv. Rok za odpomoč pri telesnih nadlogah in za zdravje pri živini. Imovitejši Zagorci, ki imajo hiše, grunt in blago (živino) v hlevu ter vinograd, opravijo eno božjo pot na Bistrico, kjer si ope-rejo ter otešijo duše, drugo k sv. Urbanu na Vini goro, da bi jim očuval ta svetec vinograde pred točo ter raznimi uimami.

Vina gora je prav razsežna župnija med Deseničem ter Pregrado. Farna cerkev stoji na ljubkem, ter skoro navpičnem hribu, ki je obdan krog in krog z vinogradi. Ne smemo misliti, da so ti vinski nasadi enaki ali vsaj podobni onim po naših Slovenskih gorah, ali sploh po štajerskih vinorodnih krajih. Daleč ne! Vino, ki je pridelano na levi strani Sotle in to po celem Zagorju je mehko, lahko in brez vsake vsebine. Ako je leto količkaj solčno, se oprime tudi zagorskega grozdja nekaj sladkorja, ali joj za grlo, ako je vreme bolj mokrotno ter brez poletne vročine in brez jesenske toplote. V takih slučajih je pristen Zagorec kisel v toliki ostrini, da gre o njem pregovor: Ako bi ga ulil jalovi buši (mršavo bosansko kravše) na rep, bi povrgla! Naj bo tak ali tak, Zagorci so zadovoljni s svojim vinskim prideikom, ker za prodajo in izvoz ne pride v poštev. Kar Zagorec pridelava v vinogradu, to popije njegova vesela družina in če tudi večkrat popiva — do dana beloga!

V vinogorski farni cerkvi, ki je res velika, lepa ter prostorna, je poleg drugih, za Hrvate važnih svetnikov stranski oltar, katerega čuva vinogradniški patron sv. Urban. Je to umetniško izdelan oltar, svetnik ves zlat, na knjigi v rokah ima pozlačeni grozd, na papeški palici bogzna koliko raznobarnih grozdov, katere so navesile razne procesije, ki so ga prosile odpomoči zoper to in ono trtno bolezen.

Prijatelji, glave po koncu!

Ko je ob Veliki noči padla vlada, v kateri je so delovala tudi Slovenska ljudska stranka, so mnogi naši ljudje postali malodušni in nemirni. Raznesle so se vesti, da bodo prišli zopet samostojni demokrati na krmilo. Govorilo se je že, da postane Jerjav in Pivko ministra, Pirkmajer pa se vrne za velikega župana in dr. Šavnik zopet za finančnega delegata. Ali veselje v samostojno demokratskem Babilonu je bilo prerano. Naši nasprotniki delajo račun brez krčmarja. Za liberalce, ali kakor se sedaj imenujejo — za »samostojne demokrate« nihče ne mara. Dasiravno se ti ljudje vsiljujejo kakor kaka slaboglasna ženska, vendar odločujoči krogi takoj zaprejo vrata za njimi. Liberalci nas črnijo, grdijo nas, ali Slovenski ljudski stranki in njenim poslancem časti odvzeti ne morejo.

S svojim poštenim delovnim programom in s svojim delom za časa, ko so bili naši v vladi, smo pokazali, da nekaj znamo in smo tako dosegli, da o naši stranki povsod govorijo spoštljivo in pravijo: Slovenska ljudska stranka mora zopet v vlado! Ta čas zopet pride, morda še prej, nego si naši nasprotniki mislijo.

Započeto delo za zboljšanje žalostnih gospodarskih razmer bo tedaj Slovenska ljudska stranka po svojih delavnih poslancih zopet nadaljevala.

Radi tega somišljeniki Slovenske ljudske stranke: Glave po koncu! Na delo!

Grda igra proti SLS.

Imamo v Sloveniji vodilne ljudi nekaterih političnih strank, katere narod pri volitvah odklanja, a svoje glasove da edino poštenu SLS. Z glasovi ob volitvah se ne morejo dvigniti, zategadelj pa se poslužujejo naši nasprotniki drugih, žalostnih sredstev. Samostojni demokrati širijo po Beogradu vest, češ Slovenska ljudska stranka je bila ustanovljena za časa stare Avstrije in radi tega za sedanjo državo (Jugoslavijo) ni zanesljiva. Liberalci tudi šuntajo in rovarijo na tihem proti nam s tem, ker smo baje mi, ki smo pristali Slovenske ljudske stranke bolj za Rim, kakor za Beograd in da smo zopet za Avstrijo. Še eno sredstvo uporabljajo proti nam. Pravijo, da so naši ministri in poslanci, ki so bili od 1. februarja do Velike noči v vladi, skrbeli samo Slovenijo, a premalo za druge kraje naše države.

Kdo se ni bi smejal samostojnim demokratom! Tu v Sloveniji pišejo po »Jutru«, »Domovini« in v drugih tistih, da ni naša vlada za Slovenijo nič dosegla, a Srbe pa šuntajo proti nam, da smo za Slovenijo preveč dosegli. Celo to so doli v Beogradu proti SLS uporabljali, ker smo velikomilijonsko deželno premoženje rešili za Slovenijo, ker smo odstranili finančnega delegata Šavnika in ker smo dosegli znižanje davkov in taks!

Sedaj obečavamo samostojni demokrati, socialni demokrati in narodni socialisti neki beograjski gospodi, da bo bo pri volitvah Slovensko ljudsko stranko premagali. Pa

Enkrat koncem maja, ko se da prerokovati, kak in kolik bo vinski pridelek, so praznovali Zagorci na Vini gori urbano nedeljo. Ta dan se je zbralo na tem stožastem hribu vse iz celega Zagorja, kar se zanima poleg koruze še za vinsko kapljo. Vinogorska urbana nedelja, je bila veličastna cerkvena slovesnost, katero so oznanjali že en dan poprej streli iz topičev, na praznik sam je svirala deseniška banda, bilo je več pridig, več sv. maš, petja ter molitve toliko, kolikor je kril vernikov hram božji in prenesla trata pred cerkvijo. Iz Sotelske doline ni hodil nikdo po pomoč k sv. Urbanu na Vini goro, bila je to izključno hrvaška božja pot.

Leta 1895. je zgubila vinogorska urbana nedelja za dolga leta ves sloves in to radi tele nesreče: Omenjenega leta je bilo urbano žegnanje izredno solčno in je privabilo na Vini goro na tisoče Zagorcev. Se razume, da je bil prostorni hram božji pri veliki službi božji ob 10. uri natrpano poln pobožnih romarjev, istotako trata pred cerkvijo. Pridigoval je deseniški gospod kaplan in ravno v sredini ganljivega govora je zaoril po cerkveni tišini iz ženskega grla krik:

»Ljudje božji, rešite se, bežite, stolp se podira!« Med množico se je zazibal klopič prestrašenih, vse je začelo upiti za ono noro baburo:

»Bežimo, stolp se podira!«

Gospod pridigar je svaril na ves glas s prižnice, vse zaman, nikdo ni mogel več spametovati trenutno preko vseh plank razuma in uvidenosti prestrašenih ljudskih množic. Vse je tiščalo med krikom ter stokom proti glavnim vratom, ki so bila trenutno tako zaphana z zbeganci, da ni mogel nikdo skozi. Ko so čuli ljudje zunaj cerkve krik v cerkvi, so ti udri prvi navzdol po vinogradih in šele po begu teh, so se prerili najmočnejši skozi glavna vrata, za temi so pritisnili slabejši; vsi preplašenci se niso mogli na trati razviti za beg in tako je zašel ta klopič v farovski veliko parno, ki je bila napol zidana, napol iz lesa. Pod silnim pritiskom stoterih pehajočih in suvajočih se ljudi so odnehale tudi stene na parni, zrušila se je na glave nesrečnikov. Zopet drugi so brzeli liki ponoreli preko teh pokopanih navzdol in vsak v smeri proti svojemu domu.

Vsi ti nepopisno grozni prizori so se doigravali dobrih deset minut. V cerkvi in na hribu je bilo slišati po begu

tudi take oblube, ki jih dajejo kolovodje nasprotnikov, nikjer več ne vlečejo. Nasprotniki se pred volitvami vedno širokoustijo, kako bodo zmagali. Volitve pa vedno pokažejo, da je slovensko ljudstvo zbrano okrog dr. Korošča in Slovenske ljudske stranke. Tako bo tudi pri letošnjih volitvah!

Da bomo nasprotnike poznali.

Kancelparagraf.

Protiverski krogi v Sloveniji z velikim pompom nazzanjajo veselo novico, da se je v novi kazenski zakonik sprejel kancelparagraf. V svojem najčistejšem nacionalizmu za to spako niso znali najti niti slovenskega izraza, pa so si izposodili nemškega. Kolikor vemo, bo zdaj Orjuna nastopila in zahtevala odpravo kancelparagrafa, ker je to nemško ime, nemškutariti pa naši čistokrvni narodjaki vendar ne bodo smeli. Pa naši liberalci se izredno motijo, ko mislijo, da bodo duhovniki zavoljo kancelparagrafa vsako nedeljo ljudem menda »Domovino« čitali namesto evangelija in da bodo zdaj lahko pisali, kar bodo hoteli, da jim nihče ne bo upal več kaj očitati. Njihovega veselja bo prav kmalu konec. Kajti s tem, ko bo vpeljan kancelparagraf, se bo zgodilo nekaj drugega. Liberalci bodo vendar enkrat začeli h pridigam hoditi, gotovo bodo tudi izmed vseh najbolj pazljivo poslušali, kar nikakor ni brez pomena. Kjer je le mogoče, naj se tem, ki bodo zavoljo kancelparagrafa v cerkev prišli, priredijo posebni sedeži, da bodo vse dobro in razločno čuli. Torej kancelparagraf ima eno prav dobro lastnost, da bo naše liberalce vsaj h pridigam spravil.

»Domovina« — pa zgledno življenje.

Volk v ovčji obleki — to je »Domovina«, ki piše: »Mi dobri verniki...« in popisuje veselost, ki je zavladala med temi »dobrimi verniki«, ker se je vpeljal kancelparagraf. Pa ne le to! V dopisih se hvalisa, da ona služba tem »dobrim vernikom« za zgledno življenje. Pa menda ne misli na ono povest o Kočmajki, kjer je uničevala dolžno resnost in spoštovanje do sv. zakramentov, posebno do sv. spovedi, ali pa v drugih svojih povestih, kjer je nečistovanje naslikano kot — sala. Pa menda v svoji globoki veri zasmehljivo piše o romarjih, pa o vseh tistih, ki za Cerkev kaj darujejo, da povečajo njeno lepoto. Zgled že daje, zgled, samo dober ni, če se sama še stokrat pohvali, da je med »dobrimi verniki«.

»Iz mariborske oblastne skupščine«

se je končno oglasil demokratski poslanec Finžgar, po milosti peščice glasov izvoljen, pa ne v skupščini, ampak še le 14 dni pozneje je prišel do sape in svoje mnenje povedal v listih. Pa bi bilo bolje, če bi se zdaj molčal. Kajti vedoma pisati drugače, kot je resnica, tudi demokratski poslanec ne sme, pa naj bodo to sam Finžgar. Trdi namreč, da demokrat Petovar ni zahteval, naj se z vso strogostjo postopa zoper tiste, ki do leta 1930 ne bodo odstranili šmarnice, pač pa, da je Janžekovič za to glasoval. Ta

le še krik pohojenih, pogaženih, ranjencev pod ruševinami parne in rohljanje umirajočih...

Katera od žensk je viknila oni ponoreli a usodepolni krik, se ni zvedelo; obležalo je takrat na Vini gori 20 mrtvih ter veliko težko in lažje ranjenih. Med mrtvimi so bili po večini moški, ker so bili prvi iz cerkve in jih je pobilo tramovje parne, med pogaženimi ženske in deca.

Si pač vsak sam lahko predstavlja, kako je uplivala ta grozna nesreča na sloves vinogorske urbane nedelje. Nobeden Zagorec še niti pogledati ni upal v smeri proti Vini gori, kaj še le, da bi bil stopil v cerkev!

Tudi imovitejši zagorski Hrvati so obrnili popolnoma hrbet sv. Urbanu na Vini gori in se preselili glede romanja k sv. Roku v Kumrovac. Govorilo se je javno ter odkrito: Sv. Urban je papež in gospon; sv. Rok je seljačina in ta je za nas. Ako nam rešuje sv. Rok blago, zakaj bi nam vinogradov in vina ne!

In res, koj prvo leto po vinogorski nesreči so se zabliščali na potniški palici sv. Roka v Kumrovcah oni razno barvni grozdi, ki so še pred letom kitili papeško palico sv. Urbana na Vini gori.

Kaj je vse poskusil vinogorski g. pleban in Vinogorčani, da bi privabili svoje rojake na urbano nedeljo zopet na Vini goro, a vse je bilo zaman. Oznanjalo se je vsako leto pred urbanskim žegnanjem po zagorskih placih, da bosta to nedeljo svirali na Vini gori po dve bandi, Zagorci so zmigovali z glavami, češ: Prvič nas je poglala v smrt baba, drugič bi nas kar dve bandi, da bi šlo hitreje. Ne boš brate Vinogorac, sv. Urban naj bo za gospodo, za nas je dober seljaški siromak sv. Rok!

Tako je torej izpodrinil berač sv. Rok papeža in svetnika sv. Urbana kot zaščitnika zagorskih vinogradov.

Leta 1908 je obetal že maj, da bo to leto prav obilno vinskega pridelka. Kar najlepše je kazalo po vseh vinogradih na štajerski ter zagorski strani.

Omenil sem, da je bila skozi leta opuščena, a nekdaš sloveča božja pot k sv. Urbanu na Vini gori izključno hrvaška pobožnost. Ze beleženega leta so se spomnili štajerski vinogradniki iz Sotelske doline, da bi se bilo dobro obrniti do kacega mogočnega svetnika, ki bi jim očuval tako izredno lepi ter mnogo obetajoči grozdni natevek pred točo in drugimi nesrečami. Kedo od Obsotelčanov je prišel na sv. Urbana na Vini gori, ne vem. Toliko je res,